

docent wéér Kuiper links laat liggen. Want heel de kwestie loopt juist over de vraag, hoe het staat met menschen, die nog niet zo over zijn, dat ze zich rekenschap kunnen geven van wat in hen omgaat.

Zulks noemt men nu „afrekenen”. Afrekenen met Kuiper.

Quis non fleret?

En dit alles wordt dan aangevoerd tegen.... Kuiper. Tegen den man, die gewezen heeft op den Dooper, en op Jeremia en op heel Gods werk in de schepping (b.v. E. Voto III, 17).

Tegen den man, die eens geschreven heeft, dat hij de regelen van het proces, dat van wedergeboorte tot bekeering overleedt, niet kan verklaren, (zoals de christelijk-geroformeerde dogmaticus) langs psychologische weg, maar alleen door de verborgen levensgemeenschap met Christus en diens werk; alsook door de werking van God den Heere (E. Voto III, 386, 427).

Tegen den man, die ook aan docent v. d. Schuit geleerd heeft, dat in de wedergeboorte het rad der geboorte in het centrum van het wezen op een andere spil wordt gezet; maar die daarna hem komt vertellen, dat hij nu niet maar dadelijk moet gaan praten over de „functies” der ziel, maar moet verstaan, dat op zichzelf in de wedergeboorte de wereld van ons bewust leven nog niet is veranderd; omdat dit eerst geschiedt, als de tot ons ingekeerde H. Geest zijn werking uit het centrum ook op onze facultates, onze vermogens, overbrengt. (Enc. II, 535). En die daarmee zijn bestrijders geen kans geeft, aan zijn logica te ontkomen of aan zijn Schriftbewijs, door een beroep op de functies van den bewusten en naar binnen ZIENDEN mensch, maar hen dwingt, tot het centrum der ziel af te dalen, om aldaar....

Ja, om aldaar te leeren, dat men niet wijs moet zijn, boven hetgeen men behoort wijs te zijn.

Want dat zegt de Schrift.

Wat zegt ook Kuiper, die niet met psychologische wijsheid, maar met Bijbelsche, normatieve gegevens, komt tot zijn leer.

Dat zegt ook de door docent v. d. S. maar gemakshalve genegeerde synode van Utrecht 1905, waar de Kuiperiaansche „richting” althans eenigermate aan het woord kwam, en die voor doc. v. d. S. meer had moeten beteekenen dan een citaat, dat niet te vinden was, toen er naar gevraagd werd.

K. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Breken breedere denkbeelden zich baan?

II.

Besprak Prof. Casimir in zijn eerste „Telegraaf”-artikel verschillende oplossingen ter subsidieering van het Bijzonder Hooger Onderwijs door den Staat, maar bevredigden die hem niet, in zijn tweede artikel ontwerpt hij een plan, dat volgens hem beter voldoet.

Hij stelt voorop, dat hij geen heil verwacht van een gelijkstelling tusschen Openbaar en Bijzonder Hooger Onderwijs tot op den halven cent. Ook voor het Lager Onderwijs keurt hij dit stelsel af. Het is z.i. gebaseerd op wantrouwen. Want men gaat bij de tegenwoordige subsidie-regeling, welke strenge waarborgen eischt, er van uit, dat het de voorstanders van bijzonder onderwijs niet zoozeer om goed onderwijs als om de centen te doen is. Men had het bijzonder onderwijs een vrijer ontwikkeling moeten gunnen, maar als tegenprestatie ook een klein offer van zijn voorstanders moeten vragen om de liefde en de belangstelling der ouders niet te doen verflauwen.

Die fout wil hij bij het Hooger Onderwijs vermijden. Daarom komt hij met het volgende voorstel:

Men verleene de subsidie aan de bijzondere universiteiten tot een bedrag van 80% en stelde deze telken jaar bij de begroting vast. Men neme de hoogleraren op in de bestaande pensioenregeling. Ik stel mij de zaak aldus voor: Vast staat, dat voor eenmaal ingestelde leerstoelen de subsidie blijft uitgekeerd, zoolang de benoemde titularis zijn ambt bekleedt. Telken jare komen nu op het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de aanvragen binnen, zoo voor de openbare als de bijzondere universiteiten, ontrent nieuw te vestigen leerstoelen, te stichten gebouwen, aan te schaffen hulpmiddelen. Deze aanvragen worden door het departement, eventueel onder voorlichting van den onderwijsraad, onderzocht. In verband nu met gebleken behoeften, aantal studenten, geschikte personen, wordt beslist, wat ieder kan worden toegestaan. Een inter-universitaire raad kan ook noodig overleg bevorderen. Het is in ons kleine land toch niet mogelijk tot een volledige uitrusting te komen van alle universiteiten. Aan onze oudste en roemrijkste universiteit wordt hijv. de aardrijkskunde niet gedoeceerd, is de voorziening in het onderwijs in de moderne talen maar gering, is geen laboratorium voor psychologisch onderzoek, is van rijkswaag niet voorzien in het onderzoek in de wijsbegeerte der rechts- of de opvoedkunde. De twee bijzondere universiteiten zullen allereerst de gelegenheid moeten hebben, hun geestelijken, juristen, leeraren en geneeskundigen op te leiden. Zeer speciale onderzoeken zullen zij voorloopig nog wel niet willen instellen. Aanvankelijk zullen op de begroting eenige groote bedragen voorkomen voor stichting van gebouwen, maar langzaam aan zal dit ingehaald zijn. Het is duidelijk, dat deze regeling geen groote verandering eischt in de wet op 't H. O. Ik weet zelfs niet, of deze subsidieering niet zonder wetswijziging ware in te voeren, natuurlijk bij supplettoire begroting, opdat de Eerste Kamer zich zou kunnen uitspreken, en deze niet de geheele begroting zou moeten verwerpen of zich gepasseerd gevoelen. Wanneer men ziet, hoe ruim de Tweede Kamer stond tegenover de subsidieering der vreedvrouwen-school te Heerlen, moet men hoop hebben, dat zij ook in deze materie van geen minder ruim standpunt zou doen blijken.

Bij een dergelijke behandeling zouden openbare en bijzondere universiteiten hoe langer hoe meer elkaar

zoeken en door onderling overleg zou men regelingen kunnen treffen, waardoor een student hijv. zijn candidaats-examen aan de eene, zijn doctoraal examen aan de andere universiteit gemakkelijk — nu kan 't wet-telijk ook, maar 't komt weinig voor, helaas — zou kunnen afleggen. Nijmegen en de V. U. zullen wel geen cryogeen laboratorium willen stichten en een student, die dit noodig zou hebben, naar Leiden sturen.

Zooals men ziet, bepaalt Prof. Casimir zich niet tot het trekken van groote lijnen, maar daalt hij tot in bijzonderheden af.

Zelfs de interne aangelegenheden van de Vrije Universiteit gaan hem ter harte.

Hij acht verplaatsing van de Vrije Universiteit gewenscht.

En hij omkleedt dit met deze redenen:

Ik zou hieraan nog willen toevoegen, dat het mogelijk moet zijn, aan de V. U. gelden toe te staan voor een eventuele verplaatsing. Hoezeer ik ook erken, dat A'dam een heerlijk centrum voor studeerenden is, zou ik de V. U. gaarne naar Kampen en Zwolle zien verplaatst. Het zou ten eerste een mogelijkheid zijn, om de tweevoudige theologen-opleiding (Kampen—A'dam) die historisch te verklaren en psychologisch te billijken is, maar wetenschappelijk en financieel niet te verdigen valt, te vereenigen. Maar een andere gedachte leidt mij. Ik beschouw het als een groot voorrecht voor een landstreek, een universiteit te bezitten. Zij oefent een verheffenden invloed uit op haar omgeving. Nijmegen, makkelijk met Brabant en Limburg verbonden, beheerscht het Zuiden, gesteund door de leergangen te Tilburg, Amsterdam, Utrecht en Leiden liggen alle drie in het centrum: in het belangrijke Utrecht-Hollandsche laagveengebied. Groningen overstraalt Groningen, Friesland en Drente gedeeltelijk als middelpunt. Schep nu een universiteit in het midden des lands. Zwolle is per spoor gemakkelijk te bereiken, heeft mooie omstreken, voor studeerenden. Hoogleraren, die zandgrond begeeren, kunnen over den IJssel gaan. Er is dan ook in deze omgeving een universiteit, waarvan niet alleen (ik denk aan a.s. leeraren, aan de ziekenhuizen) de gereformeerden zullen profiteren. Ook geestelijk is deze streek, gelegen tusschen twee bolwerken van gereformeerden (Friesland en de Veluwe) niet ongeschikt voor de V. U.

Ja, hij gaat nog een stap verder.

Ik wensch nog een opmerking te maken. Ik zie den tijd komen, dat de Ned. Herv. Kerk ook predikanten zal toelaten, die het candidaats-examen aan de V. U. hebben afgelegd.

Mocht de V. U. den wensch te kennen geven, dat ook aan haar twee hoogleraren der Ned. Herv. Kerk zijn verbonden, om voor de kerkelijke examens voor te bereiden (of zij het doen zal en kan volgens haar beginsel is een andere vraag) zoo zou het Rijk ook daar, evenals bij de rijksuniversiteiten, zich die uitgaven moeten getroosten.

Men zal niet kunnen ontkennen, dat hier een verzoenende geest aan het woord is en dat het opperen van deze denkbeelden alleen onzerzijds reeds als een verdienste moet worden beschouwd.

Gaarne willen wij ze van naderbij bezien.

Partijbelang en landsbelang.

De politieke crisis-film draait te snel, dan dat een weekblad die zou kunnen volgen en aktueel blijven.

Op het oogblik is Dr de Visser met de opdracht om een parlementair Kabinet te vormen huis toe gegaan.

Maar misschien staat het er, als ons blad verschijnt, weer heel anders voor.

Daarom is het raadzaam ons van gedetailleerde crisis-beschouwingen te onthouden.

Wel meenen we iets te moeten zeggen over het konflikt tusschen partijbelang en landsbelang, dat sommigen zien aankomen.

En men oordeelt dan: wanneer het partijbelang in botsing geraakt met het landsbelang, dan behoort het eerste opgeofferd te worden aan het tweede.

Wij gelooven echter, dat de kwestie niet zoo eenvoudig mag worden gesteld.

De grenzen tusschen partijbelang en landsbelang zijn heusch niet zoo gemakkelijk te trekken, als men het soms hoort voorstellen.

Wanneer een partij geen kleine, maar groote politiek voert, valt haar belang met dat van het land samen.

Wij voor ons achten een sterke anti-revolutionaire partij voor het welvaren, inzonderheid voor het geestelijk welvaren van ons land onmisbaar.

En nu kan het niet ontkend, dat de positie van deze partij in den loop der jaren is verzwakt.

Terecht wordt hierop gewezen in de brochure van den heer H. Die mer: „De Anti-revolutionaire Partij zichzelf”, een brochure, welke wij zeer ter lezing aanbevelen, niet omdat wij het er van a—z mee eens zijn, maar omdat toch veel daarin onze instemming heeft en volkomen strookt met wat wij nog niet zoo lang geleden in deze rubriek schreven.

Telkens deel uit te maken van de regeringspartijen heeft voor een partij groote nadeelen.

Doch vooral is dat het geval, wanneer juist onze mannen voor de zwaarste taak worden gesteld.

Wanneer zij eigenlijk de kastanjes uit het vuur moeten halen.

Ontvreedenheid ook in eigen gelederen kan niet uitblijven.

Daarom is het op zichzelf o zoo gewenscht, dat we weer eens tot onszelf kunnen komen en al onze krachten kunnen concentreeren op innerlijke versterking.

Ware er dan ook een combinatie te vinden, welke het saneeringswerk onzer financiën van het Kabinet-Colijn wilde voortzetten — wat van het door den heer Marchant geprojecteerde Kabinet niet te verwachten was —

dan zouden wij er niet te zeer over treuren, wanneer onze partij eens geen regeringspartij werd.

Hiermee wagen we ons niet aan een uitspraak over de houding van de a.-r. partij in deze crisis en wat zij behoort te doen.

Dat zal geheel van de omstandigheden afhangen.

Een à-tout-prix zich terugtrekken uit de regeringspartij zouden we niet durven bepleiten.

Maar aan den anderen kant gelooven we, dat onze mannen goed zullen doen met zich niet te spoedig weer voor den wagen te laten spannen.

Niet alleen behoort er o. i. waarborg te worden geboden, dat een da capo van de vlootwet-crisis en van de gezantschaps-crisis zal uitblijven, maar ook zal men er zich ernstig rekenschap van moeten geven of het deel uitmaken van de regeringspartijen wel werkelijk noodzaak is.

Zooewel onze politieke tegenstanders als onze koalitiegenooten mogen het wel eens ter dege weten; we zijn er niet tuk op onze mannen in het nieuwe Kabinet te zien plaats nemen.

Voor een poos weer eens tot de oppositie-partijen te behooren zou voor ons volstrekt geen kwaad kunnen.

Doch in elk geval make men van partijbelang en landsbelang geen tegenstelling.

Consolidieering der a.-r. partij is een nationaal belang van den eersten rang.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

„De Bijbel als boek van Schoonheid”.

Dr B. Wielenga, die, veelzijdig begaafd man als hij is, theoloog, filosoof en literator mag worden genoemd, heeft in den loop der jaren van zijn studiën op de onderscheiden terreinen der God geleerdheid, wijsbegeerte en letterkunde in een aantal publicaties blijk gegeven. Belangrijk steeds door de keuze van het onderwerp, hebben deze geschriften, door de wijze van bewerken, die altijd van den typisch-oorspronkelijken geest van den Auteur getuigt, door hun actueel karakter, niet het minst ook door den frischen, persoonlijk-gestempelden stijl, aan zijn naam alom in den lande bekendheid gegeven. Ieder onzer, die meeleefte, heeft wel op eenigerlei wijze met deze geschriften van Dr Wielenga kennis gemaakt en die leeren waardeeren: in den theoloog Wielenga heeft hij daarbij den filosofisch geschoolden literator ontmoet en in den filosoof den literair bijzonder georiënteerden theoloog.

Onder deze geschriften is er echter m.i. geen, dat zoozeer de samenvatting is van Dr Wielenga's voortreffelijke eigenschappen, dat zoozeer de vereeniging is van al wat zijn studie en belangstelling kenmerkt als het lijvige boek: „De Bijbel als boek van Schoonheid”, dat dezer dagen in een bij den inhoud geheel passende vorm bij den Uitgever J. H. Kok te Kampen verscheen. Want een theologisch-evenzeer als een filosofisch en literair werk, brengt het de verbinding van al deze elementen tot het religieus-aesthetische, dat de karaktertrek is van geheel Dr Wielenga's schriftelijken arbeid. In al de vorige geschriften kwam dat als eigenschap naar voren, omdat het 't stempel was van de persoonlijkheid van den Auteur, het is het de hoofdzaak, het onderwerp, en dus is dit boek ook stellig 't meest persoonlijke, 't meest typeerende voor de Wielenga-figuur, zooals we die, door de combinatie van de vorige geschriften, kennen. Dit boek is ongetwijfeld Dr Wielenga's levenswerk, omdat het de synthese is van zijn levensarbeid, omdat Schrijver en onderwerp volkomen bij elkaar passen, en, om zoo te zeggen, elkaar noodig hebben om ten volle tot uiting te komen. Want, evenzeer als de eerste een stof als deze behoeft om zijn rijken geest geheel te kunnen ontplooiën, evenzeer vordert de materie, veelzijdig van karakter als ze is en vóór alles religieus-aesthetisch, een man als Dr Wielenga om haar juist te belichten. Eigenlijk heeft hij altijd in deze stof geleefd: meestal stond ze, min of meer duidelijk zichtbaar, tegen den achtergrond van wat hij schreef en dikwijls was ze het onderwerp van z'n lezingen en particuliere gesprekken. Met het volste recht kunnen we dus zeggen, dat dit boek het boek is van Dr Wielenga.

Als we dan nader deze studie zullen behandelen, doen we dat met allereerst onze dankbare erkenning uit te spreken voor den belangrijken arbeid, die in dit boek gestalte heeft gekregen, een arbeid, evenzeer betekenend uit religieus als uit aesthetisch oogpunt, en in de tweede plaats voor het feit, dat Dr Wielenga met deze uitgave zich een bewijs op het literair terrein, ten aanzien waarvan van zijn eminente voorlichting niet kan worden gemist, 't Eene zoowel als het andere rechtvaardig een ietwat uitvoerige bespreking. Daarom meenen we twee artikelen aan dit geschrift te mogen wijden, een eerste artikel over het algemeene, inleidende gedeelte van het boek (dat vrij breed is) en een tweede over de bewerking der eigenlijke stof. Uiteraard zullen beide stukken vooral weergave zijn van den inhoud, ten einde dezen in zijn rijke verscheidenheid den lezer te doen zien.

„Met dit boek beoog ik tweeërlei doel”, aldus begint Dr Wielenga z'n „Woord Vooraf”. — „In de eerste plaats wil ik een bijdrage leveren tot de

zuivere e
De Bijbel
ik wil U
genaamd
heb ik mij
in dienst

In dit l
die deze
quante to
theoloog-p
vroegeren
die tegelij
ting zette
kunst moe
poging is
ook opree
derne ku
haar stin
daarom
de bestan
maar in d
dende ref
van een
moet, gel
verjongde
de bron
is.” ...

malen tot
bloei. Wij
en ook n
het bewijs
Geest in
scheppen
lijking me
doorstaat.”

Wie goe
niet slecht
de verbind
uitbreiding
„Moderne
en Christ
van Schoe
verbinden
een monum

Dan ov
Schoonh
allereerst
Bijbel”. M
nieuw aan
weegt zich
van de gr
zooals die
blijkt, ook
het minst
het Evang
aandacht v
vaarding v
Dr Wieler
van den

zoodanig o
in een be
vele, dat
daarbij da
zijn reflex

Meer in
aandacht
in het lich
lijke taak”
aan te kn
en haar te
zij bestem
behandeler
des Bijbel

Deze zij
waarvan
tusschen
den Bijbe
betoog, pr
Dr Wieler
volksziel i
brengen v
cultuur-sch
ding van c
Kanaän, v
vervigheid
de „mirac
verkiezing
beteekenis

Meer da
Abraham,
en de scho
en kleur el
gehalte, p
woord. Da
oriënteeren
want getui
ontroering,
heidsvari
Het is we
Wielenga t
taalinstrun
ding hem.

Na de l
het Hebre
Grieksch b
spiegeld, b
met een l
de schoonl

Waar m

en, wanneer onze
uitspraak over de
sis en wat zij be-
n afhangen.
it de regering.

en we, dat om
t te spoedig we-

g te worden ge-
t-crisis en van de
r ook zal men er
even of het deel
d werkelijk nood-

als onze kwalite-
weten: we zijn er
e Kabinet te zien.

positie-partijen te
waad kunnen.

ijbelang en lands-
nationaal belang

HEPP.

ST.

gegaafd man als
tor mag worden

jaren van zijn
reinen der God-

unde in een aan-
grijs steeds door
en deze geschrift

ie altijd van den
den Auteur ge-

niet het min-
lijk-gestempeld

nde bekendheid
ft, heeft wel op

en van Dr Wie-
ren waardeeren.

hij daarbij den
ntmoet en in de

riëntoerden theo-

chter m.i. geen.
n Dr Wielenga's

zoeker de ver-
en belangstelling

e Bijbel als
dezer dagen in

en vorm hij den
erscheen. Want

philosofisch- en
ding van al dome-

stische, dat de
elenga's schrijft

riften kwam dat
it het 'tstempel

fen Auteur, hier
verp, en dus is

oonlijke, 'tmeest
r, zooals we die

geschriften, ken-
ielenga's levens-

werp volkomen
+ zeggen, elka-

ning te komen
stef als dese

l te kunnen ont-
aterie, veelzijdig

alles religieu-
elenga om haar

hij altijd in den
of meer duidelijk

in wat hij schreef
van 'n lezingen

het volste recht
dek het boek

llen behandelen
dankbare erken-

angrijken arbeid
gen, een arbeid

s als uit aesthe-
plaats voor het

zuivere en innige kennis van de Heilige Schrift. De Bijbel is een tempel met verschillende poorten. Ik wil U binnenleiden door „de deur des tempels genaamd de Schoone“... „In de tweede plaats heb ik mij ook ten doel gesteld de schoone waarheid in dienst van de ware schoonheid te stellen.“

In dit begin-accord van de klanken-symphonie, die deze studie is, klinken al dadelijk de mar-quanten tonen van het boek op, en hooren we den theoloog-philosoof-literator. En de aansluiting bij vroegeren arbeid vinden we in de volgende regels, die tegelijk het onderwerp in z'n literaire omlijsting zetten: „Sommigen... willen de aanwezige kunst modelleeren naar het Christelijke beeld. Deze poging is tot mislukking veroordeeld. Hoezeer wij ook oprechte bewondering koesteren voor de moderne kunst, als gave van Gods algemeene genade, haar stijl bloeit op uit een ander beginsel en kan daarom de onze niet zijn. Onze roeping is, niet de bestaande kunst te huwen aan het christendom, maar in den weg van zich verdiepende en verbredende reformatie, zelf te komen tot het scheppen van een eigene Christelijke kunst. Deze herleving moet, gelijk immer, haar oorsprong nemen in de verjongde liefde tot de schoone waarheid, die ook de bron en het voorbeeld der ware schoonheid is.“... „Wij leenden van de modernen, meermalen tot schade van onzen Christelijken levens-bloei. Wij moeten weer weten, dat zulks niet mag en ook niet behoeft. De geschiedenis zelve is het bewijs, dat de Heilige Schrift, dat is de Heilige Geest in de Schrift, de inspiratie geeft tot het scheppen van een kunst, die den toets van vergelijking met de meest sublieme kunst der modernen doorstaat.“

Wie goed leest, ziet inderdaad in deze woorden niet slechts de introductie voor dit boek, maar ook de verbinding met, of beter nog, de belangrijke uitbreiding van te voren verschenen boeken als „Moderne Letterkunde“ en „Moderne Letterkunde en Christelijke Opvoeding“. De Bijbel als boek van „Schoonheid“ is de architraaf, die deze beide verbindend, den arbeid van Dr Wielenga maakt tot een monument van christelijk-literaire studie.

Dan overgaande tot het Inleidend deel. „De Schoonheid en de Bijbel“, wijst de Auteur allereerst op „de herleeft bewondering voor den Bijbel“. Met de eerlijke poging „om den Bijbel opnieuw aan de cultuur dienstbaar te maken“ beweegt zich de moderne belangstelling in de lijn van de groote denkers. En al is er in deze opwaking zooals die uit verschillende pogingen tot herstel blijkt, ook iets ontrustends, omdat hij velen niet het minste besef aanwezig is van den Bijbel als het Evangelie Gods, toch blijft het feit zelf onze aandacht waard. Tegenover deze, onjuiste, aanvaarding van de schoonheid van den Bijbel, stelt Dr Wielenga dan de juiste diagnose, uitgaande van den Bijbel als het Woord van God en als zodanig openbaring van het wezen der schoonheid. In een beknopte, duidelijke samenvatting van het vele, dat daarover reeds geschreven werd, wordt daarbij dat wezen der schoonheid ontloerd, ook in zijn reflex in het schoonheidsbesef van den mensch.

Meer in 't bijzonder wijdt dan de schrijver zijn aandacht aan een beschouwing van de schoonheid in het licht der particuliere genade, welke „wezenlijke taak“ mede is „de wereld-ontwikkeling weer aan te knopen, waar ze bij den zondeval afbrak en haar te leiden tot het schoonheidsdoel, waartoe zij bestemd was“. Zoo komt hij vanzelf tot een behandelen van de „factoren, die de schoonheid des Bijbels bepalen“.

Deze zijn allereerst de Goddelijke overvloed, waarvan de Bijbel getuigt, en dan het verband tusschen de Israëlitische volksziel en de ziel van den Bijbel. In een buitengewoon-mooi gestyleerd betoog, proeve van het stylistisch vermogen, dat Dr Wielenga kenmerkt, toont hij aan, hoe Israëls volksziel is opgevoed en voorbereid tot het voortbrengen van den Bijbel, in haar aanraking met de cultuur-schoonheid van Egypte, in haar ondervinding van de schoonheid der woestijn, van het land Kanaän, van de natuur in haar overvloedige veel-verbijheid en hoe ook Israëls geschiedenis, die de „miraculeuze bewijzen“ deed ervaren van de verkiezing tot volk-van-God, ten dezen van groote betekenis is geweest.

Meer dan één fragment van dit gedeelte (b.v. Abraham, de mystieke schoonheidskenner, Israël en de schoonheid der woestijn) is in z'n teekening en kleur christelijk-literaire kunst van het zuiverste gehalte, proza-kunst in den vollen zin van het woord. Daardoor mede wordt de lectuur van deze oriënteerende bladzijden van het boek een genot; want getuigende van schoonheid en schoonheids-ontroering, brengen ze zelf schoonheid en schoonheidservaring, door de virtuositeit van hun taal. Het is wellicht de inspiratie geweest van wat Dr Wielenga ging beschrijven „de schoonheid van het taal-instrument“, die tot zoo meesterlijke uitbeelding hem opvoerde.

Na de behandeling van de taalschoonheid, die het Hebreeuwsch en het Nieuw-Testamentische Grieks bevatten en door den Bijbel wordt weer-spiegeld, besluit de Schrijver dit Inleidend gedeelte met een beschouwing van „de waardeering van de schoonheid des Bijbels“.

Waar men soms uit „verklaarbare schuwheid“,

die voortvloeit uit eerbied voor den Bijbel, huiverig zou zijn voor een opzettelijke studie van den Bijbel als boek van schoonheid, stipuleert de Schrijver duidelijk, dat hij allereerst de Heilige Schrift ziet als het „Boek der Waarheid“. Maar, „wanneer wij van dit beginsel uitgaan, en het voortdurend vasthouden, is het geen gevaarlijke onderneming, maar veelmeer een stichtelijk en Godverheerlijkend werk, den Bijbel uit het oogpunt van schoonheid te beschouwen... „De schoonheid van den Bijbel zuiver waardeeren doet gij, als gij begint met haar op den achtergrond te zien en te verstaan, dat ze ter openbaring van het Evangelie bijkomstig is, maar daarna, wanneer gij in het Woord uw God hebt teruggevonden, diezelfde schoonheid als het hoogtepunt en de gloriekroon ziet, omdat ze u is de afstraling van Gods heerlijkheid en het middel tot Gods verheerlijking“.

Is op deze wijze beantwoord de vraag of wij de schoonheid van den Bijbel mogen waardeeren, dan komt daarnaast op de vraag, in hoeverre wij den Bijbel als boek van schoonheid kunnen eeren. Daarop antwoordt Dr Wielenga, dat „het erkennen, het eeren en het beoefenen der schoonheid niet alleen Godverheerlijkend, maar ook menschverheerlijkend“ (is), dat wij dus voor een moeten staan, daarbij rekening houdend met de praktische bezwaren, die onvermijdelijk aan vertaling verbonden zijn, en het genieten altijd een genieten ten deele doen zijn.

Na deze breede introductie, die de aandacht vestigt op het vele, dat rondom het onderwerp ligt en dat gekend en erkend behoort te worden, zal men den Bijbel als boek van schoonheid kunnen zien, komt Dr Wielenga dan tot de behandeling van zijn eigenlijke stof in het tweede deel van het boek.

Daarover dan nader in het volgende artikel.

C. T.

PERS-SCHOUW.

De inquisitoriale classis.

Men vraagt mij, plaats te willen inruimen voor onderstaand artikel; de vraag komt op uit den kring der lezers. Het is van den Heer Frederik Kuiper, te Hilversum, die de aldaar verschijnende Geref. Kerkbode grootendeels redigeert. Hij schrijft over de Acta van de Particuliere Synode van Noord-Holland, welke over de kwestie-Geelkerken te oordeelen had. En in verband daarmee over de classis Amsterdam, die voor alle gansch verzekerde zegelingen van de „liberale pers“ als de samen-scholing van inquisitors te boek staat. O.m. zegt de heer Kuiper (om der wille van den onder ons zeer bekenden naam voegt de opmerking, dat hij een broeder is van den Haarlemschen predikant):

Ook deze Acta dragen, gelijk al dergelijke stukken het stempel van het koude officieele. Het heeft inderdaad wat voor, dat notulen en d.g. kort zijn en zakelijk. Toch zou o.i. hier meer dan ooit het milieue en de stemmings-atmosfeer, waarin de zaak-Geelkerken ter Classis en op de Synode werd behandeld het juiste licht op de zaak doen schijnen. Men vergeet daarbij niet, dat de zittingen, inzonderheid van de Classis, meermalen werden onderbroken door pauzen, waarin Commissies zich moesten beraden, pauzen, die meer dan eens urenlang duurden. En het is maar zelden geweest, dat, enkele Amsterdamsche afgevaardigden uitgezonderd, de leden der Classis zich verwyerden. Er was alle gelegenheid in die tusschenpoozen voor de afgevaardigden, dominees en ouderlingen, om in particulier onderhoud elkanders meening over de kwestie te hooren. Ik zal, alhoewel, bijna alle zittingen bijgewoond hebbende, er natuurlijk niet aan denken om wat in particuliere gesprekken gezegd werd, openbaar te maken! Alleen kan dit wel gezegd worden, dat bij alle leden van Classis en Synode, eene ernstige stemming heerschte en een besef van het gewicht der zaak. Daartegen verzinken enkele particuliere uitlatingen, die den schijn geven van eene andere stemming, volkomen in het niet.

Er werd gevoeld, dat we voor een crisis staan of komen zullen. En al was de gedachte overwegend, om niet het materiële, ten opzichte waarvan men in waardeering kan verschillen, op te offeren aan het formeel, toch bleek telkens weer het ernstig streven om aan de positie van den beschuldigde geen schade te doen.

Trouwens, ieder, die weet welk een invloed de predikanten, ook al zijn ze iets minder in aantal, op de ouderlingen hebben, en hier bij eene onjuist-formeële behandeling de rechtspositie der predikanten in gevaar kwam, zal dit beseffen. Maar ook de ouderlingen (op wier oordeel, voor zooveel ze uit Zuid zijn, men zich ten opzichte van de proek-coupure gaarne beroept, maar over wie, als ze uit „de provincie“ zijn, nog wel eens laiddunkend gesproken wordt) waren in groote meerderheid bevreesd om onbillijk te wezen.

Het artikel bevat nog meer, dat ik evenwel, om den schijn van partijdigheid te vermijden, weglaat.

Maar het is goed, dit te lezen van een ooggetuige. Hier gaat het niet over een bepaald persoon of kerke-raad, doch over een groep van menschen, over wie, naar mijn vaste overtuiging, geweldig gelasterd is, toen zij als inquisitors werden geworpen voor de lui-zenden, die te slappend zijn voor inquisitie, en daarom goedkoop schelden erop hebben. Die in het wezen der zaak geen haar beter zijn dan mijn kerkelijk zusje, dat op de cultuur of een luter zegeningen afgeeft, simpel en alleen, omdat ze te nitgemergeld is, om er aan mee te doen. Ze wordt flink op haar nummer gezet tegenwoordig; en ze heeft ook een vernaminkje verdiend. Maar ze heeft onder haar rechters veel familie, mijn

arme, toberige hoofdschuddend vrouwtje. Ook onder de rechters, die het hebben tegen de inquisitors...

Promotierecht voor Kampen.

Het studentencorps Frides Quaeris Intellectum aan de Theol. School te Kampen heeft een motie gepubliceerd, waarin wordt aangedrongen op toekenning van het promotierecht aan de Theologische School te Kampen. Wie bedenkt, dat over 5, 6 jaar de meesten van hen predikant zullen zijn en leden van classicale vergaderingen, zal, ook als hij de mogelijkheid in rekening brengt van verandering van opinie op later leeftijd, toch erkennen, dat deze uitdaling iets kan beteekenen voor de toekomst der kerken, indien later de stemmen, die nu voor een motie keurig stemmen, tot „keurstemmen“ zullen gepromoveerd zijn.

De persstemmen zijn niet eensluidend. Tegen het principe verklaarde zich bij mijn weten nog niemand in de laatste weken. Wel waren er voorstanders, die wezen op Delft, Rotterdam, Wageningen, waar ook gepromoveerd wordt.

Wij laten hier twee stemmen spreken. Eerst van „Friesch Kerkblad“ (ds v. d. Meulen):

Ik vrees, dat de heeren studenten, natuurlijk met de beste bedoelingen, door het aannemen van deze motie en de publicering daarvan in de pers niet verstandig hebben gehandeld. Ik wil daarmee niet zeggen, dat de toekenning van het jus promovendi aan de Theol. school niet goed is. Dat laat ik heel-maal in het midden. Doch met het oog op de be-roering en de onrust in onze kerken zou het moge-lijk kunnen zijn, dat deze nog werd vermeerderd, dat nieuwe geschilpunten, waarover in vroeger dagen reeds meermalen gekibbel werd, nogmaals de gemoeieren in beweging brengen. Met betrek-king tot onze Theol. school kan met dank aan den Heere thans geconstateerd, dat zij in waarheid de school der kerken is geworden, die wij allen liefhebben en waarvoor we allen het goede zoeken. Haar bloei en wasdom is voor ons allen een oorzaak van groote blijdschap. Er zijn echter broederen, die in gemoede overtuigd zijn, dat het niet op den weg der kerken ligt, wetenschappelijke graden toe te kennen. Volgens deze broeders doen de kerken verstandiger, wanneer ze de beoefening der wetenschap open laten aan de Universiteiten en zich bepalen tot het oeder-houden van een eigen opleiding tot het predik-ambt. Wat heeft het nu voor nut, hierover weer een gekibbel te beginnen? De vrienden van de Theol. school die haar liefhebben met verstand, moeten dankbaar zijn voor den zegen, waarmee de Heere haar kennelijk bewelddigt en om des lieven vredes wil niet weer oprakelen het oude geharrewar, dat in vroegere jaren vernomen werd.

Voor al in dezen tijd zou het funest van uitwer-king zijn. Bovendien, zoo zoetjes aan vermeerderd het getal dergenen, die een voorstel bekenning van het j. p. niet onvriendelijk gezind zijn, al willen ze niet meewerken om van deze zaak een hoofzaak te maken. Het komt mettertijd wel in orde. Die gelooven haasten niet.

Ik ga natuurlijk hier niet op de zaak zelf in, al heb ik een opinie. Alleen zou ik zeggen, dat de studenten, wat ze ook zouden voorstellen, zich niet behoeven te laten verslaan door den laatsten volzin. Want die heeft geen normatief gezag; doch wordt er eerder door veroordeeld. Wel slaat hij in een evangelisch gezag, doch die zijn toch niet onfeilbaar. Maar in den bijbel is de zin „die gelooven haasten niet“, nergens te vinden. Immers, de Statenvertaling is de Bijbel niet. En in Jes. 28 vertaalt de één: „die gelooft, vlucht niet“, en de ander: „die gelooft wordt niet beschaamd“.

Hier volgt, wat dr C. Bouma schreef in Geref. Kerkblad voor Overijssel en Drente:

Jarenlang heeft de kwestie van het doctoraat aan de Theologische School gerust. Maar nu hebben de studenten aan de School haar weer naar voren gebracht. Wat ook geen verwondering kan wekken. Nu het studentental zoo geklommen is, zullen er waarschijnlijk steeds meer komen, die pogen, den doctoralen titel te verwerven.

De eenige weg daartoe is, of aan een Rijks-Uni-versiteit of aan de Vrije Universiteit hun studien te gaan voortzetten. Het eerste is praktisch onmogelijk, daar de examens der Theol. School niet erkend worden en een candidaat dus al zijn examens over moet doen. Afgedacht dan nog van de vraag, of studeeren aan een Rijks-Universiteit gewenscht zou zijn, waar we zelf onze eigen Universiteit hebben.

En de Vrije Universiteit heeft den weg gemakke-lijk gemaakt, door het Kamper candidaatsexamen te erkennen. Vroeger moest men het candidaats-examen overdoen.

Toch heeft het overgaan naar de Vrije Universiteit zijn bezwaren. Een Kamper candidaat komt daar in een vreemde wereld door anderen leerzaam, andere professoren, andere handboeken, enz. Het meest wen-schelijk ware het promoveeren te Kampen zelf.

Er is niets dat hieraan in den weg staat. De positie der Theol. School is zoo gestabiliseerd, mee door het nieuwe gebouw en het groote aantal van haar studenten, dat de kwestie van eenheid van opleiding vermoedelijk wel voor onafzienbaren tijd van de baan zal zijn.

Op dit werk behoort nog de kroon door de toe-kenning van het promotierecht.

Ik weet echter niet, of de door het Kamper Studentencorps gepubliceerde motie wel zal leiden tot het gewenschte doel.

Het is niet onmogelijk, dat de Generale Synode deze motie voor kennisgeving aanneemt, omdat haar niet een bepaalde vraag op kerkelijke wijze wordt gedaan.

Me dunkt, dat de Studenten beter hadden gedaan, aan de Curatoren te verzoeken, bij de Generale Synode een voorstel tot toekenning van het pro-motierecht te doen. Dan kwam er een bepaald voor-stel ter tafel op de Synode.

Misschien, dat de Curatoren er een voorstel van maken. Of dat eenige kerk het voorstel ter Classicale vergadering indient.